

психології чи педагогії. Відповідь знаходимо в аналізові й використанні теорій і законів мотивації, побудові на їх базі мотиваційного плану, різноманітного за формами і методами, який урахує динамічні зміни та програмує час і ресурси на корекцію мотивів окремих учнів. Ми (вперше в Україні) розробили методику адаптації теорій та законів мотивації в шкільну практику, яка дасть учителям змогу виховувати прагнення до пізнання предмета і довкілля. Дж. Равен проводив опитування вчителів, учнів, батьків та роботодавців у школах Європи та США щодо того, яких результатів вони очікують від компетентнісно орієнтованого навчання. Аналіз відповідей уможливив висновок, що до результатів відносять передусім: розвиток в учнів самостійності, упевненості у собі і відповідальності за свої вчинки; професійне самовизначення. Школа має навчити здобувачів освіти елементів самоаналізу та самоконтролю в соціокультурному середовищі. Таким виявився соціальний та державний запит на випускника. Тож ідеться не про опанування предметів, а про формування відповідальної особистості. З огляду на це головними умовами компетентнісно орієнтованого навчання визначаємо наявність розвивального освітнього середовища і сформованість мотивації учнів до активного саморозвитку. Отже, мотивація є необхідним інструментом для реалізації освітніх завдань.

СУТНІСТЬ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

М. І. Піддячий, докт. пед. наук

Формування ключових компетентностей учнів старших класів спрямоване в бік когнітивної (знаннєвої) підготовки, ігноруючи операційно-технологічний (діяльнісний) складник психологічної сфери, що спричинило культ здобування знань без умілого застосування їх на практиці. Як наслідок такої організації підготовки до життя та праці – зниження вироблення соціально значущого продукту праці через погіршення якості продуктивних сил.

Розгляд заявленої теми передбачає застосування методів, як-от: аналіз філософських, психолого-педагогічних теоретичних джерел; вивчення та узагальнення досвіду соціально-професійного розвитку; теоретичного дискурсу, побудова змістової схеми (щодо процесу підготовки особистості до праці). У результаті цього: 1) передбачається заміна чинної знаннєвої навчально-виховної парадигми на соціально-професійну з максимальною активністю особистості;

2) уперше розроблено зміст поняття “соціально-професійний розвиток особистості”.

Запропоноване розроблення орієнтоване на утвердження пріоритету чинників, спрямованих на гармонізацію психологічної сфери особистості в процесі її становлення на вікових етапах. При цьому в умовах загальної середньої освіти ми рекомендуємо спиратися на розуміння сутності складників багаторівневої системи соціально-професійного розвитку, запропонованих у вигляді: природа і сутність людини; гуманітарна безпека; особистість; праця; ринок праці; громадянське суспільство; освітні моделі й системи; продуктивні сили; учитель; свідомість, єднання та патріотизм; психологічний досвід; розвиток, зростання, дозрівання; компетентності; соціально-професійний розвиток особистості. У зв'язку з цим особливого значення в процесі становлення старшокласника набуває забезпечення єдності соціального і природного, загального й індивідуального, прав і обов'язків, регламентації і творчості, знань і практики. Успішність цього процесу гарантує розроблення та впровадження в практику безперервної освіти навчально-виховних систем, які в процесі життя разом із формуванням якостей успішного засвоєння здобутих знань створюватимуть умови для системного їх використання на побутовому, професійному та соціальному рівнях, що стимулює вмотивованість особистості до розвитку впродовж життя через формування рівнів компетентностей.

Компетентності учнів старших класів є набутою в результаті діяльності характеристикою, що сприяє успішному їх входженню в суспільне життя і працю. Їх розглядаємо як інтегрований результат, що передбачає зміщення акцентів і накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування і розвитку здатності практично діяти, застосовуючи в процесі саморозвитку досвід успішної діяльності в певній сфері. Одним із засобів, який допоможе вирішити частку окреслених завдань, є система соціально-професійного розвитку особистості на етапах вікового становлення.

ЗАСОБИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Ф. Г. Левченко, канд. пед. наук

Суспільству, що перебуває у динамічному розвитку, потрібні освічені, моральні, винахідливі люди, здатні самостійно приймати відповідальні рішення, бути мобільними, динамічними, конструктивними фахівцями, володіти розвиненим почуттям відповідальності за долю країни.